

Oddział w Pułtusk: informacje podstawowe

Archiwum Państwowe w Pułtusk zostało powołane **30 maja 1970 r.** na wniosek dyrekcji Archiwum Państwowego m.st. Warszawy i woj. Warszawskiego jako Powiatowe Archiwum Państwowe w Pułtusk. Terytorialny zasięg jego działania objął powiaty: pułtuski, makowski i wyszkowski. Na przejściową siedzibę archiwum przeznaczono murowany, parterowy budynek po Powiatowym Zarządzie Dróg przy ulicy Zaułek 2.

Uroczyste otwarcie Powiatowego Archiwum Państwowego w Pułtusk nastąpiło 11 maja 1973 r., podczas IV Tygodnia Archiwów Państwowych. Z dniem 1 stycznia 1976 r. rozpoczęła funkcjonowanie nowa sieć archiwów państwowych. Powiatowe Archiwum Państwowe w Pułtusk przekształcone zostało w Oddział Archiwum Państwowego m.st. Warszawy. Zmianie uległ także zasięg działalności Archiwum Państwowego w Pułtusk, który od 1976 r. obejmuje cały obszar utworzonego w 1975 r. województwa ostrołęckiego oraz teren miasta i gminy Pułtusk.

W związku z likwidacją urzędów i instytucji stopnia powiatowego, Archiwum Państwowe w Pułtusk otrzymało zadanie przejęcia akt z terenu byłych powiatów: makowskiego, ostrołęckiego, ostrowsko - mazowieckiego, przasnyskiego, pułtuskiego i wyszkowskiego. Oddział w Pułtusk przejął także wiele zespołów przechowywanych w innych archiwach, m.in. w [Oddziale w Mławie](#).

W 1978 r. rozpoczęto gruntowny remont zabytkowego XVI-wiecznego gmachu b. kościoła p.w. NMP (w latach 1847-1944 - zboru ewangelickiego), który został przeznaczony przez władze miasta Pułtusk na nową siedzibę archiwum. Wraz z pracami remontowymi na terenie posesji archiwum, gdzie w XVI - XVIII w. mieścił się cmentarz grzebalny, prowadzone były badania archeologiczne. Podczas prac adaptacyjnych archiwum zachowano wszelkie detale architektury i sztuki XVI - wiecznej. Jednym z ładniejszych pomieszczeń pułtuskiego archiwum stała się pracownia naukowa im. Prof. Wiktora Gomulickiego.

Kolejne wielkie zagrożenie dla zasobu pułtuskiego Archiwum przyniosła wielka powódź, która nawiedziła Pułtusk w pierwszej połowie kwietnia 1979 r. Pomimo natychmiastowej akcji ze strony garstki archiwistów wodą zostało zalanych ponad 500 j.a., które następnie konserwowano w Warszawie.

3 grudnia 1986 r. miała miejsce uroczystość otwarcia **nowej siedziby archiwum**, mieszczącej się w zaadaptowanym na cele archiwalne kościele poewangelickim przy ul. Zaułek 22. Zaszczycił ją swoją obecnością m.in. ówczesny minister nauki szkolnictwa wyższego i techniki. W gmachu archiwum pułtuskiego od 1986 r. mieściła się także siedziba Stacji Naukowej MOBN w Warszawie, pułtuskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego oraz Pułtuskiego Towarzystwa Społeczno - Naukowego. Wspólnie z tymi placówkami życia naukowego. Oddział w Pułtusk zorganizował wiele konferencji naukowych, sympozjów, odczytów, konkursów historycznych i wystaw archiwalnych oraz wydał drukiem wiele publikacji książkowych o tematyce regionalnej. W związku z otwarciem w 1989 r. Domu Polonii w Pułtusk w gmachu archiwum odbywały się spotkania Wszechnicy Polonijnej i mieścił się tu Ośrodek Badań Genealogicznych "Piast" (do 1992 r.).

Po likwidacji z dniem 1 stycznia 1999 r. województw i przywróceniu powiatów zasięg terytorialny działania Oddziału nie uległ zmianie.

Aktualny zasięg działania Oddziału w Pułtusku to **miasta**: Brok, Maków Mazowiecki, Ostrołęka, Ostrów Mazowiecka, Przasnysz, Pułtusk oraz **gminy**: Baranowo, Brańszczyk, Brok, Chorzele, Czarnia, Czerwin, Czerwonka, Dąbrówka, Długosiodło, Goworowo, Jednoróżec, Kadzidło, Karniewo, Klembów, Krasnosielc, Lelis, Łyse, Młynarze, Krzynowłoga, Małkinia Górna, Myszyniec, Nasielsk, Pokrzywnica, Płoniawy-Bramura, Pułtusk, Olszewo-Borki, Obryte, Ostrów Mazowiecka, Przasnysz, Rząśnik, Rzekuń, Rzewnie, Rozogi, Różan, Somianka, Stary-Lubotyń, Szeków, Świercze, Tłuszcz, Troszyn, Sypniewo, Winnica, Wyszaków, Zabrodzie, Zatory.